

Skatteutskottets betänkande

1984/85:2

om vissa företagsskattefrågor m. m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 36 motionsyrkanden som alla avser företagsskattefrågor.

Bland de ämnen som motionärerna behandlar kan nämnas aktieköp mellan företag, gottgörelse ur pensionsstiftelse, villkorat aktieägartillskott, lagervärderingsregler, bolagsskatt, fondavsättning, egenföretagares avdrag för pensionsförsäkringspremier, forskningsavdrag, beskattningsort samt kapitalbeskattning av företagsförmögenhet. Till betänkandet har fogats 14 reservationer och 5 särskilda yttranden. Av reservationerna är 9 undertecknade av m, c och fp gemensamt. En reservation stöds av m och c, 3 av c och 1 av folkpartiet ensamt.

Motionerna

1983/84:301 av Rolf Andersson (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital.

1983/84:305 av Rune Torwald (c) och Rolf Rängård (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en snabbutredning för att skapa möjlighet för idrottsmän och andra s. k. fria yrkesutövare med mycket ojämna inkomster att vid beskattningen göra skattefria avsättningar till s. k. trygghetsfonder i syfte att tillämpa reglerna fr. o. m. inkomståret 1985.

1983/84:390 av Rune Torwald (c) och Kerstin Andersson (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att investeringsfonderna får ianspråktagas för marknadsföring och utlandsetableringar.

1983/84:477 av Christer Eirefelt (fp) och Karin Ahrlund (fp)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om möjligheten att kombinera avskrivningslån från överstyrelsen för ekonomiskt försvar med ianspråktagande av investeringsfond.

1983/84:480 av Göte Jonsson (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i kapitalbeskattningen innebärande att skatten på det i företaget arbetande kapitalet slopas.

1983/84:559 av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m)

såvitt avser yrkande

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skattefritt sparande för företagsetablering.

1983/84:594 av Margit Gennser (m)

I motionen yrkas att riksdagen antar följande ändrade lydelse av 19 § första stycket KL:

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas icke sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från pensionsstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnes i stiftelsen:

Kompensation av staten för bensinskatt på bensin — — —.

1983/84:754 av Bo Nilsson (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att företagsskattekommittén får i uppdrag att utreda den i motionen aktualiserade frågan om underskottsavdrag i vissa fall.

1983/84:755 av Bengt Silfverstrand (s) och Hans Pettersson i Helsingborg (s).

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådan lagändring att den generella skattefriheten för utdelningsinkomster på s. k. organisationsaktier slopas.

1983/84:909 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

I motionen yrkas med hänvisning till motion 908

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en successiv eliminering av bolagsskatten,

2. att riksdagen avslår förslaget i proposition 1983/84:100 att slopa det s. k. FoU-avdraget.

1983/84:944 av Birgitta Hambræus (c)

såvitt avser yrkande

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skattelättnader för småföretagare och egenföretagare.

1983/84:1081 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 1079 – att riksdagen beslutar avskaffa förmögenhetsskatten på det arbetande kapitalet i de mindre och medelstora företagen.

1983/84:1090 av Margaretha af Ugglas (m) och Per Westerberg (m)

I motionen yrkas – med hänvisning till motion 1089 – att riksdagen hos regeringen begär förslag på begränsningar i skattefriheten för organisationsaktier i enlighet med vad som i motionen anförts.

1983/84:1129 (hänv. 1363) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkandena

1 b) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att företagsskattekommitténs arbete bör bedrivas skyndsamt.

1 c) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att något förslag om införandet av ett breddat underlag för produktionsfaktorsskatten inte bör framläggas.

1 e) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att betänkandet Kreativ finansiering (SOU 1983:59) bör beredas med skyndsamhet så att en proposition senast under hösten 1984 kan föreläggas riksdagen.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om borttagande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av ett avgiftsfritt belopp i botten av egenföretagarinkomst.

4. att riksdagen beslutar att lagernedskrivning åter skall kunna ske med upp till 60 % av lagrets värde.

5. att riksdagen beslutar att den statliga bolagsskatten åter skall utgå med 40 %.

6. att riksdagen beslutar att återinföra det särskilda forskningsavdraget.

7. att riksdagen beslutar att upphäva lagen (1982:1185) om inbetalning på särskilt investeringskonto.

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av avdragsrätt för pensions- och kompanjonsförsäkringspremier i förvärvskällan.

9. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av de särskilda beskattningsreglerna för fåmansföretag och de skattemässiga reglerna avseende kapitalförluster.

1983/84:1133 av Kjell Johansson (fp) och Kerstin Ekman (fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning i syfte att åstadkomma likformig beskattning av bostadsräntor mellan dem som driver rörelse i annan kommun än hemortskommunen och övriga skattskyldiga.

1983/84:1142 av Lars Werner m. fl. (vpk)

såvitt avser yrkandena

8. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om företagsbeskattningen.

9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om representationsavdraget.

1983/84:1440 av Lars Ahlström m. fl. (m. c. fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om ändring av reglerna för kapitalbeskattningen av familjeföretag i syfte att i företag arbetande kapital helt undantas från beskattning.

1983/84:1446 av Sivert Andersson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en skärpning av skattereglerna vid köp av aktier mellan företagen.

1983/84:1457 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkandena

1 b) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att något förslag om införandet av ett breddat underlag för produktionsfaktorsskatten inte bör framläggas.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om borttagande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av ett avgiftsfritt belopp i botten av egenföretagarinkomst.

4. att riksdagen beslutar att lagernedskrivning åter skall kunna ske med upp till 60 % av lagrets värde.

5. att riksdagen beslutar att den statliga bolagsskatten åter skall utgå med 40 %.

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av avdragsrätt för pensionsförsäkringspremier i förvärvskällan.

1983/84:1462 av Olle Grahn m. fl. (fp, m, c)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående villkorat aktieägartillskott.

1983/84:1465 av Kersti Johansson (c) och Anna Wohlin-Andersson (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att egenföretagares pensionspremie skall betraktas som rörelsekostnad.

1983/84:1470 av Göthe Knutson (m) och Per-Richard Molén (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om en utredning med syfte att utreda ett införande av s. k. nyetableringskonton i enlighet med vad som i motionen anförts.

1983/84:1478 av Hans Nyhage m. fl. (m, c, fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om att regeringen utreder frågan om möjligheterna att medge avdragsrätt för premier till s. k. kompanjonsförsäkringar.

1983/84:1485 av Kenth Skärvik m. fl. (fp, m, c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om förslag till sådana förändringar i kommunalskattelagen att avdrag till egen frivillig pensionsförsäkring betraktas som avdragsgill kostnad i rörelsen och inte som eget uttag.

1983/84:1488 av Sten Svensson (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stimulans av enskilt stöd till kulturlivet.

1983/84:1489 av Sten Svensson m. fl. (m, c, fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag i enlighet med vad som i motionen anförts angående avsevärt reducerad förmögenhetsskatt på kapital som arbetar i familjeföretag alternativt ett avskaffande av förmögenhetsskatt på kapital som arbetar i familjeföretag.

1983/84:1497 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att högsta tillåtna lagerreserven skall bestämmas till 60 %.

1983/84:1502 av Bengt Wittbom (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående likställighet mellan egenföretagare och aktiebolag vad gäller avdragsregler för pensionsförsäkringar.

1983/84:2032 (hänv. 2031) av Ulf Adelsohn m. fl. (m)

såvitt avser yrkandena

10. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att förmögenhetsskatten för arbetande kapital i mindre och medelstora företag avskaffas fr. o. m. den 1 januari 1985.

11. att riksdagen beslutar att de regler för forsknings- och utvecklingsavdrag som gällde för 1983 skall återinföras fr. o. m. 1985.

1983/84:2089 (hänv. 2088) av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag i fråga om avdragsrätten för arbetsgivares avgifter till intresseförening.

1983/84:2154 av Ann-Cathrine Haglund (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reglerna för avdrag för underskott som uppstått i en kommun mot överskott i annan kommun i enlighet med vad som anförts i motionen.

1983/84:2155 av Ingemar Hallenius (c) och Rolf Råmgård (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om ändring av reglerna för kapitalbeskattningen av familjeföretag i syfte att i företag arbetande kapital helt undantas från beskattning.

1983/84:2169 av Sigvard Persson (c) och Stig Josefson (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reglerna om beskattning i annan kommun än hemortskommunen syftande till ett slopande av dessa regler.

1983/84:2456 (hänv. 2455) av Lars Werner m. fl. (vpk)

såvitt avser yrkande

3. att riksdagen beslutar att godkänna vad som i motionen anförts om en höjning av bolagsvinstbeskattningen och hos regeringen anhålla om förslag i enlighet därmed.

1983/84:2525 (hänv. 2524) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkande

7. att riksdagen begär att regeringen gör en översyn över reglerna för arbetsgivares avdragsrätt för medlemsavgifter till arbetsgivarorganisation.

1983/84:2736 av Per-Richard Molén (m)

såvitt avser yrkande

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om förkortning av avskrivningstiden för byggnader m. m.

Gällande rätt, frågornas tidigare behandling, m. m.

Aktieköp mellan företag m.m.

Olika regler gäller för aktier som innehafts mindre än två år (nya aktier) och för aktier som innehafts två år eller mera (äldre aktier).

För aktier innehavda mindre än två år gäller att hela vinsten skall tas till beskattning. För aktier som innehafts två år eller mer gäller att 40% av vinsten tas till beskattning (35 § 3 mom. 1 och 2 st. kommunalskattelagen. KL). Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst på äldre aktier under ett beskattningsår minskat med förlust samma år på sådana aktier får skattskyldig göra avdrag med 3 000 kr. Avdraget får dock inte överstiga beloppet av skattepliktig realisationsvinst minskat med eventuell realisationsförlust (35 § 3 mom. 1 och 2 st. KL).

Om tillämpningen av dessa regler kan antas hindra strukturrationalisering som är önskvärd från allmän synpunkt, kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer medge befrielse från skatt helt eller delvis. Framställning härom skall göras av företag, som berörs av strukturrationaliseringen, senast den dag avyttringen sker (35 § 3 mom. 3 st. KL).

Vinst, som uppkommer när aktie i aktiebolag eller andel i handelsbolag, ekonomisk förening eller utländskt bolag överläts mellan sådana företag inom samma koncern, är undantagen från skatteplikt, om moderföretaget i koncernen är aktiebolag eller ekonomisk förening och om den överlåtna aktien eller andelen innehas som ett led i annan verksamhet inom koncernen än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. I dessa fall skall den överlåtna aktien eller andelen anses förvärvad av det övertagande företaget vid den tidpunkt och för den anskaffningskostnad som gällt för det överlåtande företaget (35 § 3 mom. 6 st. KL).

Med anledning av ett motionsyrkande om skärpning av de skatteregler som gäller köp av aktier mellan företag framhöll skatteutskottet i sitt enhälliga, av riksdagen godkända betänkande 1982/83:35 att kapitalvinstbeskattningen var föremål för överväganden inom kapitalvinstkommittén och att utskottet därför inte var berett medverka till ändringar i de regler som gällde i fråga om beskattning av bolags aktieinnehav.

Avskrivningsregler m.m.

Vid förra riksmötet beslutade riksdagen i enlighet med ett regeringsförslag i proposition 1983/84:64 vissa ändringar i företagsbeskattningen. Sälunda begränsades företagens möjligheter till lagernedskrivning från 60 % till 50 % eller – om den skattskyldige utnyttjat rätten till avsättning till resultatutjämningsfond – från tidigare 45 % till 35 %. Samtidigt sänktes bolagsskatten från 40 % till 32 %, dvs. till den nivå som gäller för flertalet ekonomiska föreningar.

Som skäl för förslaget i propositionen anförde finansministern att företagsbeskattningen hade en hög nominell skattesats – för aktiebolag omkring 58 % av vinsten – men ett lågt faktiskt skatteuttag, vilket bl. a. sammanhänger med att företagen genom bokslutsdispositioner kunde skjuta upp beskattningen för en betydande del av den verkliga vinsten. Finansministern ansåg den stora skillnaden mellan nominellt och faktiskt skatteuttag olycklig och menade att förslaget utgjorde ett steg i riktning mot ett stabilare skatteunderlag.

Skatteutskottet instämde i departementschefens uppfattning att det var angeläget att begränsa den alltför stora skillnaden mellan nominellt och faktiskt skatteuttag inom företagsbeskattningen och konstaterade att de begränsade avskrivningsmöjligheterna innebar en viss begränsning av de utomordentliga konsolideringsmöjligheter som företagsbeskattningen erbjöd, samtidigt som sänkningen av bolagsskatten kunde påverka företagens investeringskalkyler positivt. Även om de nya reglerna på sina håll kunde medföra vissa omställningsproblem borde dessa enligt utskottet inte överdrivas. Många aktiebolag erhöll full kompensation genom den samtidiga sänkningen av bolagsskattesatsen och för de enskilda näringsidkarna kom skärpningen i fråga om lagernedskrivningarna samtidigt som sänkningen av skatteuttaget enligt 1982 års reform.

Mot skatteutskottets beslut reserverade sig de borgerliga representanterna i utskottet.

Villkorat aktieägartillskott

Aktieägartillskott lämnas från aktieägarna i ett bolag för att t. ex. fylla ut en brist i bolagets egna kapital. Om tillskott inte lämnas kan i vissa fall aktiebolaget tvingas gå i likvidation. I regel lämnas tillskottet av samtliga aktieägare. Ibland lämnas dock tillskott endast av den eller de största aktieägarna. Om samtliga aktieägare lämnar tillskott brukar detta ske i förhållande till vars och ens aktieinnehav. Två skilda typer av aktieägartillskott förekommer – ovillkorliga och villkorliga. De ovillkorliga aktieägartillskotten lämnas utan några förbehåll om återbetalning annat än möjligen i samband med bolagets upplösning. Sådana insatser kan alltså jämföras med rena kapitalinsatser från aktieägarnas sida. Villkorliga aktieägartillskott lämnas däremot normalt med krav på att tillskottet skall återbetalas när

bolaget tjänat in tillräckliga vinstmedel. De villkorliga tillskotten kan därigenom ses närmast som ett slags lån utan säkerhet.

Hur aktieägartillskotten skall behandlas har varken reglerats i den skatterättsliga eller civilrättsliga lagstiftningen. Den skatterättsliga frågan har endast varit föremål för ett fåtal avgöranden i regeringsrätten. I ett äldre rättsfall har regeringsrätten förklarat att ett aktieägartillskott inte utgjorde skattepliktig intäkt för det mottagande bolaget.

En återbetalning av redovisade vinstmedel av villkorligt aktieägartillskott från dotterbolag till moderbolag har dock i ett förhandsbesked ansetts utgöra skattepliktig utdelning för moderbolaget (RSV/FB Dt 1983:10).

Gottgörelse ur pensionsstiftelse

Före 1977 års taxering gällde att gottgörelse för utgift eller kostnad som en arbetsgivare uppburit från pensions- eller personalstiftelse ur medel för vilka avdrag icke medgivits vid taxeringen skulle räknas till icke skattepliktig intäkt. Analogt med att arbetsgivaren inte medgetts avdrag vid avsättnings-tillfället blev därmed gottgjorda medel icke skattepliktig intäkt vid första gottgörelsetillfälle.

I enlighet med ett regeringsförslag i proposition 1975/76:31 ändrades bestämmelserna i fråga om gottgörelse ur pensionsstiftelse. Sådan gottgörelse räknas numera (19 § KL) som icke skattepliktig intäkt endast till den del stiftelsen saknat andra medel för att lämna gottgörelse än sådana för vilka avdrag icke åtnjuts vid avsättning till stiftelsen. Innebörden av bestämmelsen är att gottgörelse först tas ur medel för vilka avdrag medgivits vid avsättningstillfället, dvs. tidigare obeskattade medel. Först då sådana medel inte längre finns anses gottgörelse ha tagits ur medel för vilka avdrag inte medgivits, dvs. beskattade medel.

Avgiftsfritt belopp för egenföretagare

I samband med 1982 års skattereform infördes i inkomstslaget tjänst ett schablonavdrag. Avdraget, som gäller fr. o. m. 1984 års taxering, är maximerat till 1 000 kr., dock högst 5 % av tjänsteintäkten. Två avdragspos-ter ligger utanför schablonen, nämligen kostnader för resor till och från arbetet samt resekostnader och ökade levnadskostnader vid tjänsteresa eller vid dubbel bosättning. Rätt till schablonavdrag föreligger i princip bara då inkomsten härrör från utfört arbete. Från rätten till schablonavdrag har sålunda undantagits skattskyldiga vilkas inkomst av tjänst härrör helt från t. ex. folkpension eller periodiskt understöd. Det betyder att de inkomster som berättigar till avdrag är kontanta bruttolöner och sådana intäkter som enligt 11 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring är att jämföras med inkomst av anställning.

Frågan om ett fribelopp för egenföretagare prövades av riksdagen senast i höstas. Då väckte centern en partimotion med yrkande om införande av ett mot schablonavdraget i tjänst svarande fribelopp vid beräkning av egenföretagares egenavgifter. Beloppet borde enligt motionärerna motsvara 2 % av ett avgiftsunderlag om högst 50 000 kr.

Skatteutskottet erinrade (SkU 1983/84:17) med anledning härav att företagsskattekommittén ämnade presentera en principskiss till beskattning av egenföretagare enligt en s. k. staketmodell innebärande att egenföretagaren skulle beskattas för samtliga privata uttag ur verksamheten. Med hänsyn till att en företagare genom en sådan beskattning skulle komma att i princip jämföras med en löntagare måste enligt utskottets mening frågan om ett schablonavdrag komma att aktualiseras också när det gällde egenföretagarens inkomst.

Utskottet avstyrkte därför motionen, och riksdagen biföll utskottets hemställan. Mot beslutet reserverade sig centerns ledamöter i utskottet och begärde förslag om ett fribelopp i enlighet med yrkandet i centerns partimotion.

Fondavsättning

Med anledning av en motion avseende möjlighet för löntagare, som siktade på att bli egenföretagare, att avsätta viss del av lönen till ett särskilt etableringskonto framhöll skatteutskottet i sitt betänkande SkU 1980/81:25 (s. 130) att sådana konton kunde tänkas underlätta en strukturomvandling i näringslivet och åstadkomma attitydförändringar till företagandet. Utskottet förordade därför att motionen överlämnades till företagsskattekommittén för en allsidig och förutsättningslös prövning.

Försäkringskostnader

Nuvarande regler i fråga om egenföretagarens pensionsförsäkringspremier innebär att den som driver rörelse eller jordbruk utan förmedling av aktiebolag eller ekonomisk förening (egenföretagare) får göra avdrag för pensionsförsäkringspremier i form av allmänt avdrag. Härigenom kommer hela inkomsten av förvärvskällan, även den del som används för att betala premier för egenföretagarens pensionering, att utgöra underlag för egenavgifter. Om verksamheten däremot bedrivs genom aktiebolag eller ekonomisk förening, utgör bolagets kostnader för pensionering av en anställd – även en anställd som är huvudaktieägare – inte underlag för arbetsgivaravgifter. Dessa skillnader medför – vid lika förhållanden i övrigt – att underlaget för socialförsäkringsavgifter blir högre för egenföretagare än för den som bedriver sin verksamhet genom t. ex. ett aktiebolag.

Frågan om egenföretagares avdrag för pensionsförsäkringspremier behandlades av utredningen om beskattning av tjänstepensioner i dess betän-

kande (Ds B 1978:13) Avdragsrätt för utländska pensionsförsäkringspremier m. m. Utredningen konstaterade därvid att det förhållandet att en egenföretagare får göra avdrag för premie för pensionsförsäkring avseende sin egen pensionering som allmänt avdrag, medan arbetsgivare i övrigt skall göra avdraget i förvärvskälla, i allmänhet medför att avgifterna blir högre för egenföretagaren än för den som exempelvis driver verksamheten i aktiebolagsform och att skillnaderna ökar med stigande inkomst. En ändring av nuvarande regler skulle – menade utredningen – bidra till att öka neutraliteten i beskattningshänseende mellan verksamheter som bidrivs i skilda företagsformer.

Med anledning av en motion i ämnet vid riksmötet 1982/83 framhöll skatteutskottet (SkU 35) att frågan om egenföretagares avdrag för pensionsförsäkringspremier numera fick anses ha kommit i ett delvis annat läge sedan den övre gränsen vid beräkning av ATP-avgift slopats. Utskottet erinrade också om att riksdagen hösten 1981 beslutat ersätta egenföretagarens schablonavdrag för egenavgifter i förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse med en rätt till avdrag för belopp som i den skattskyldiges bokföring avsatts för att täcka de på beskattningsåret belöpande egenavgifterna. De skäl av statsfinansiell och administrativ art som tidigare åberopats mot att omkonstruera avdraget för pensionsförsäkringspremier till ett avdrag i förvärvskällan hade enligt utskottet genom dessa riksdagsbeslut – i vart fall delvis – bortfallit. Det fanns alltså enligt utskottets mening skäl att ompröva frågan om egenföretagares avdrag för kostnader för pensionsförsäkring. Målet borde vara att samma regler skulle gälla för egenföretagare som för anställda. – Riksdagen gav regeringen till känna vad utskottet anförde.

Frågan är numera föremål för företagsskattekommitténs prövning.

Även frågan om avdrag för premier för s. k. kompanjonsförsäkringar – dvs. försäkringar som delägare i ett företag i vissa fall tecknar för varandra i syfte att exempelvis undvika ekonomiska svårigheter i samband med delägars dödsfall – prövades av riksdagen vid förra riksmötet. Riksdagen avvisade då på skatteutskottets hemställan (SkU 1982/83:35) en motion i ämnet med hänvisning till att frågor som hade samband med den skattemässiga behandlingen av kompanjonsförsäkringar låg inom ramen för företagsstattekommitténs arbete.

Avgift till arbetsgivarorganisation

Med anledning av motionsyrkanden avseende bl. a. likvärdig behandling i skattehänseende av medlemsavgifter till arbetsgivarorganisation och fackförening begärde riksdagen år 1981 – i enlighet med skatteutskottets hemställan (SkU 1981/82:2) – av regeringen en fullständig redovisning och kartläggning av bl. a. de konfliktbidrag som betalades ut av fackföreningar och arbetsgivarorganisationer och storleken av dessa i förhållande till de

sammanlagda medlemsavgifterna. Målet borde enligt riksdagen vara att åstadkomma ett så neutralt system som möjligt.

Någon sådan kartläggning och redovisning skedde inte. I stället föreslog regeringen i en proposition (1982/83:50 bilaga 2.1) till 1982/83 års riksmöte införande av en särskild lag om en begränsad skattereduktion för fackföreningsavgifter. Propositionen bifölls av riksdagen.

Skatteutskottet framhöll i sammanhanget (SkU 1982/83:15) att lagstiftningen borde utformas så att den tillgodosåg rimliga krav på enkelhet i den praktiska tillämpningen och att den enskildes integritet inte kränktes. Utskottet underströk också angelägenheten av att fackföreningsavgiften genom organisationernas försorg renodlades så att den omfattade uteslutande utgifter för facklig verksamhet.

Riksdagens borgerliga ledamöter yrkade avslag på propositionen.

De nya bestämmelserna, som tillämpats första gången vid 1984 års taxering, innebär att skattereduktion medges med 40 % av den medlemsavgift som erlagts till fackföreningen. Underlaget är dock maximerat till 1 200 kr., varför reduktionen kan uppgå till högst 480 kr.

I samband med behandling våren 1983 av borgerliga motioner med yrkanden om upphävande av lagen om skattereduktion för fackföreningsavgift anförde skatteutskottet (SkU 1982/83:50) att den tidigare kritiserade olikheten i beskattningshänseende mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas medlemsavgifter fick anses ha i huvudsak undanröjts genom den nya lagstiftningen. Utskottet, som avstyrkte motionerna, underströk dock i sammanhanget angelägenheten av att riksskatteverket (RSV) och de fackliga organisationerna såg till att underlaget för skattereduktionen renodlades så att det uteslutande omfattade utgifter för rent facklig verksamhet.

Mot skatteutskottets beslut reserverade sig utskottets borgerliga representanter. Riksdagen biföll dock utskottets hemställan.

FoU-avdraget

Enligt punkt 18 av anvisningarna till 29 § KL medges vid beräkning av inkomst av rörelse avdrag för kostnader för sådant forsknings- och utvecklingsarbete som har eller kan antas få betydelse för den skattskyldiges rörelse. Även bidrag till forskning är normalt avdragsgilla i rörelsen.

Vid sidan av detta omkostnadsavdrag medgavs före den 1 januari i år också ett särskilt forskningsavdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Avdragets syfte var att stimulera industrin till ökade insatser för forskning och utveckling (FoU) och kunde medges en skattskyldig som drev industriell tillverkning. Avdraget bestod dels av ett basavdrag som beräknades på viss del av den skattskyldiges lönekostnader för sådan personal som delvis sysslade med FoU-verksamhet, dels av ett s. k. ökningsavdrag som utgick med viss procent av ökningen av ett företags FoU-kostnader under ett verksamhetsår.

I den proposition (1983/84:64) till förra riksmötet som innehöll förslag om FoU-avdragets slopande, som tillstyrktes av skatteutskottet och bifölls av riksdagen, framhöll finansministern att berättigade invändningar kunde riktas mot denna form av stöd till forskningen inom företagen. Stödet kunde nämligen utgå först lång tid efter det att beslut om forskningsinsatser fattats, vartill kom att stödformen kunde utnyttjas först när företaget i fråga gick med vinst. Det fanns enligt finansministern därför skäl för antagande att avdraget delvis kommit att fungera mera som en skattesubvention till vissa FoU-intensiva företag än som en verklig stimulans till ökat FoU-arbete.

Riksdagens borgerliga ledamöter yrkade avslag på propositionen.

Riksdagen har numera i enlighet med förslag i propositionerna 1983/84:107 om forskning och 1983/84:135 om industriell tillväxt och förnyelse beslutat olika åtgärder i syfte att främja forsknings- och utvecklingsverksamhet. Ett genomgående drag har härvidlag varit inriktningen på åtgärder som syftar till att stimulera förnyelse och utveckling av industrin. Ett av de områden som prioriterats utgörs av insatser för att stimulera tillväxten i sådana mindre industriföretag som kan bedömas ha särskilt stora expansionsmöjligheter. Andra prioriterade områden är åtgärder för utveckling av underleverantörsföretag och stödet till nyföretagande. Syftet har också varit att förstärka de statliga insatserna när det gäller att bygga upp teknisk kompetens och främja en bred spridning av ny teknik inom industrin.

Representation

Utgifter för representation är att hänföra till omkostnader i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten. Avdrag får i det enskilda fallet inte medges med större belopp än som kan anses skäligt. För att vinna en likformig lagtillämpning har riksskatteverket (RSV) angett vissa prisramar för representationsmåltider i samband med affärsförhandlingar. Dessa utgör för representation som utövas efter utgången av kalenderåret 1983 220 kr. för middag eller supé och 130 kr. för lunch. Priserna gäller per person och inkl. service men exkl. moms. Enligt beslut av riksdagen under hösten 1980 medges numera inte i något fall avdrag för kostnader för sprit och vin i samband med representation (punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 20 § KL).

Vid förra riksmötet väckte vpk en motion med yrkande att representationsavdraget omedelbart skulle slopas. Skatteutskottet (SkU 1982/83:35) hänvisade med anledning härav till att utskottet tidigare upprepade gånger uttalat att skäliga kostnader för representation rimligen borde behandlas som avdragsgill driftkostnad. Utskottet pekade också på att kostnader för spritdrycker och vin inte är till någon del avdragsgilla och menade att de normalbelopp för representation som utfärdats av RSV med hänsyn till kostnadsutvecklingen under senare år måste anses måttliga. Riskerna för missbruk av avdragsrätten torde därför – framhöll utskottet – inte vara särskilt stora.

Ekonomiskt stöd till kulturlivet

Svensk skattelagstiftning saknar bestämmelser om avdrag för bidrag till ideella organisationer. Tanken på att införa en rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål har under en lång följd av år avvisats av skatteutskottet med hänvisning bl. a. till att allmännyttiga och liknande ändamål bör främjas i första hand genom direkta bidrag av allmänna medel och inte genom lätnader vid beskattningen. Utskottet har också pekat på de gränsdragningsproblem som en sådan avdragsrätt skulle medföra och på det stöd som ideella organisationer redan i dag åtnjuter genom såväl direkta bidrag som mycket betydande lätnader vid beskattningen.

I en kulturpolitisk motion från moderaterna (1981/82:2043) begärdes vid riksmötet 1981/82 bl. a. ett riksdagsuttalande av innehåll att nya vägar borde prövas för finansiering av kulturverksamheten. Kulturutskottet, som inhämtade yttrande från kulturrådet i frågan, avstyrkte hösten 1982 bifall till detta yrkande i sitt betänkande KrU 1982/83:10. Utskottet anförde därvid bl. a.:

Ekonomiskt stöd från enskilda och företag till kulturverksamhet – s. k. sponsorverksamhet – förekommer i betydande omfattning i vissa länder. Kulturrådet framhåller att sådan bidragsgivning sannolikt inte på ett väsentligt sätt kan bidra till ändrade ekonomiska förutsättningar för kulturverksamheten. Det är enligt rådet värt att notera att enskilda och näringsliv har gjort och gör värdefulla insatser men att det gäller att varje påverkan av kulturverksamheten undviks.

Utskottet vill peka på att erfarenheterna från andra länder visar att det främst är kulturinstitutionerna och den etablerade konsten som får sådant stöd. Skulle så bli fallet även i Sverige skulle ytterligare ekonomisk obalans kunna uppstå till nackdel för konst som söker nya vägar.

Utskottet anser att regeringen noga bör följa utvecklingen beträffande sponsorverksamheten. I detta sammanhang är det viktigt att de kulturpolitiska målen beaktas och att man noga uppmärksammar effekterna på kulturlivet.

Riksdagen biföll kulturutskottets hemställan.

I samband med behandling år 1983 av ett motionsyrkande om stimulans av enskilt stöd till kulturlivet hänvisade skatteutskottet (SkU 1982/83:35) till att yrkanden om rätt till avdrag för bidrag till kulturella och andra allmännyttiga ändamål under en lång följd av år prövats av riksdagen men alltid avvisats med hänvisning bl. a. till de gränsdragningsproblem en sådan avdragsrätt skulle medföra och till det stöd som ideella organisationer redan i dag åtnjuter genom såväl direkta bidrag som mycket betydande lätnader vid beskattningen. Utskottet ansåg att riksdagen borde vidhålla sin ståndpunkt i denna fråga men erinrade om att kostnader för sponsorverksamhet torde vara av den arten att de med hänsyn till det goodwill- och reklamvärde sådan verksamhet kunde ha för ett företag inte sällan borde kunna hänföras till vid taxeringen avdragsgilla driftkostnader.

Särskilt investeringskonto

Enligt lagen (1982:1185) om inbetalning på särskilt investeringskonto (prop. 1982/83:50, SkU 1982/83:15) är aktiebolag, ekonomiska föreningar och sparbanker, som har haft en årsvinst på minst 1 milj. kr., vid 1984 eller i vissa fall 1985 års taxering skyldiga att sätta in 20 % av vinsten på ett räntelöst konto i riksbanken (särskilt investeringskonto). Medlen är spärrade i två år men får efter särskilt medgivande tas i anspråk bl. a. för investeringar i byggnader, markanläggningar och inventarier.

Genom beslut vid förra riksmötet (prop. 1983/84:64, SkU 14, SFS 1985) förlängdes i enlighet med ett regeringsförslag lagstiftningen ett år i syfte att stimulera företagens investeringar i första hand under 1985.

Riksdagens borgerliga ledamöter yrkade att lagstiftningen inte skulle förlängas.

Ianspråktagande av investeringsfond

Vid beräkning av nettointäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse har svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening och svensk sparbank rätt till avdrag för belopp som i räkenskaperna avsatts till allmän investeringsfond. Enskilda rörelseidkare och jordbrukare har en motsvarande rätt till avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv.

Såväl investeringsfond som investeringsreserv får tas i anspråk för vissa särskilt angivna ändamål, avseende företrädesvis kostnader för investeringar i byggnader, markanläggningar och inventarier. Bland andra ändamål för vilka medel ur de båda fonderna får användas kan nämnas marknadsföring utomlands av varor som tillverkas här i riket.

Motioner med yrkande att allmän investeringsfond skall få tas i anspråk för att bestrida även kostnader för marknadsföring här i riket har upprepade gånger avvisats av riksdagen, senast vid förra riksmötet, då ett enigt skatteutskott erinrade om att skälet till att man begränsat användningsområdet till marknadsföring utomlands var att sådan marknadsföring ofta medförde särskilda finansiella påfrestningar. Utskottet framhöll också att ett frisläpp av fonderna för marknadsföring i Sverige skulle ge upphov till tillämpningssvårigheter och att behovet av att utnyttja fonderna för kostnader för sådan marknadsföring var begränsat, eftersom de var omedelbart avdragsgilla vid taxeringen.

Beskattningsort

Hemortskommun är enligt 66 § KL den kommun där en skattskyldig författingsenligt skall vara mantalsskriven för året före taxeringsåret. Vanligtvis är det den kommun där han var bosatt den 1 november året före beskattningsåret.

Vid den statliga taxeringen är den skattskyldiges hemortskommun beskattningsort för inkomst av samtliga förvärvskällor.

Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt är hemortskommunen beskattningsort för inkomst av tjänst och kapital. Inkomst av jordbruksfastighet och annan fastighet taxeras i den kommun där fastigheten är belägen. Är fastigheter, belägna i olika kommuner, att anse som en förvärvskälla, skall den gemensamma inkomsten i allmänhet fördelas mellan de olika kommunerna i förhållande till bruttointäkterna eller taxeringsvärdena.

Inkomst av rörelse taxeras i den kommun där rörelsen utövats från fast driftställe. För vissa slag av rörelse finns bestämmelser hur fördelning av inkomsten skall ske mellan olika kommuner.

Kapitalbeskattning

T. o. m. 1971 års taxering gjordes ingen skillnad vid förmögenhetsbeskattningen mellan å ena sidan tillgångar och skulder nedlagda i rörelse eller jordbruk och å andra sidan övriga tillgångar och skulder.

Genom lagstiftning 1970 infördes med verkan fr. o. m. 1972 års taxering provisoriska regler för beskattning av s. k. arbetande kapital i vissa slag av familjeföretag. Dessa skattelättnader motiverades främst av att kapitalet, så länge det arbetar i företaget, inte på samma sätt som andra tillgångar är omedelbart tillgängligt för ägarens privata konsumtion. Reglerna var emellertid förknippade med en rad villkor som måste uppfyllas för att få tillämpas.

Dessa bestämmelser innebar emellertid att många företag inte kunde få del av den lindrade förmögenhetsbeskattningen. För att mera allmänt kunna tillgodose syftet med de provisoriska bestämmelserna ersattes dessa 1974 och 1977 med nya regler.

De bestämmelser som gällde fr. o. m. 1979 års taxering innebar att det enligt särskilda regler framräknade substansvärdet av förmögenhet som lagts ned i jordbruk eller rörelse skulle reduceras till 30 % av det värde varmed tillgångarna översteg beloppet av skulder och andra avgående poster. Rätten till reduktion var emellertid begränsad enligt en särskild spärregel, detta för att förhindra att lättnadsreglerna skulle stimulera till passivt ägande i jordbruksfastighet och till annan spekulation i fastigheter. Spärregeln innebar att förmögenhetsvärdet av förvärvskällan inte fick tas upp till lägre belopp än vad som svarade mot värdet av ägaren tillhöriga fastigheter i verksamheten minskat med de skulder som belöpte på fastigheterna. Spärregeln var sålunda tillämplig bara i en förvärvskälla där fastighet fanns. – Genom riksdagsbeslut på våren 1981 avskaffades spärregeln med verkan fr. o. m. 1982 års taxering. Slopandet kompletterades med en bestämmelse av innebörd att som tillgångar i rörelse endast skall räknas sådana bostadsbyggnader som används som personalbostäder. Vidare skall vissa fastigheter – trots att de inte utgör rörelsetillgångar i skatterättslig mening – anses som en

särskild förvärvsskälla inom inkomstslaget rörelse och således behandlas enligt reglerna för företagsförmögenhet. Det gäller egendom som ingår antingen i en industrienhet avseende täktmark – i förekommande fall också industribyggnad på sådan mark – eller i en exploateringsenhet.

I samband med att skatteutskottet våren 1982 behandlade en proposition med förslag om avdrag för aktieutdelning i icke börsnoterade företag anförde utskottets socialdemokrater – som f. ö. avstyrkt förslaget om spärregelns avskaffande – i ett särskilt yttrande bl. a. följande (SkU 1981/82:65).

Under senare år har gjorts genomgripande ändringar av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, av vilka åtskilliga varit ägnade att väsentligt förbättra företagens likviditet. Framtida lättnader i beskattningen av företagsförmögenhet bör enligt vår uppfattning inte ske utan mycket tungt vägande skäl. Redan i dag gäller regler som de facto medför att betydande delar av företagskapitalet inte blir föremål för någon förmögenhetsskatt. Vi vill i sammanhanget särskilt erinra om de bestämmelser om reducering av substansvärdet av i jordbruk eller rörelse nedlagd förmögenhet som antogs av riksdagen 1977 och som numera – efter författningsändring 1981 – torde innebära att även betydande passiva förmögenhetsinnehav undgår beskattning. Vi vill särskilt understryka att de förmögenhetsskattelättnader som nu föreslås i propositionen och som kan antas även framdeles komma att aktualiseras av de borgerliga partierna kommer inte bara små och medelstora utan samtliga icke börsnoterade företag till godo. En ökad omfördelning av skattebördan från företag till enskilda kan leda till konsekvenser som från fördelnings- och rättvisesynpunkt ter sig utmanande.

Med det anförda har vi velat markera att vi i princip anser förmögenhetsskatten vara ett olämpligt näringspolitiskt instrument. Ansträngningarna måste i stället inriktas på en så långt möjligt likformig värdering av förmögenhetstillgångar oavsett hur de är placerade. Eljest skapar man betydande orättvisor mellan olika förmögenhetsägare men också mellan företagare och anställda.

Skatteutskottet avstyrkte vid två tillfällen under förra riksmötet motionsyrkanden om slopande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital i mindre och medelstora företag. Utskottet framhöll därvid att betydande delar av företagskapitalet med de bestämmelser som f. n. gäller inte torde bli föremål för någon förmögenhetsbeskattning. Utskottet erinrade också om att företagsskattekommittén enligt sina direktiv har att undersöka vad som kan göras för att underlätta familjeföretagens försörjning med riskkapital.

Företagsskattekommittén

Företagsskattekommittén (B 1979:13) har i ett i juni i år avlämnat delbetänkande (SOU 1984:70) Staketmetoden, en ny metod för beskattning av enskild näringsverksamhet, lagt fram förslag om en modell för beskattning av näringsverksamhet som bygger på grundtanken att i verksamheten uppkommen vinst (inkomst av näringsverksamhet), som företagaren låter stå kvar i verksamheten, endast skall beskattas med en lågprocentig, proportionell statlig skatt (10 % på sparade vinstmedel). Vinst som närings-

idkaren tar ut för att använda för konsumtion eller annat privat ändamål (inkomst av eget företag) skall däremot på vanligt sätt beskattas enligt den för fysiska personer gällande progressiva skatteskalan.

Med det av kommittén föreslagna systemet kommer inkomsten av eget företag att utgöra underlag för uttag av egenavgifter.

Kommittén avser med näringsverksamhet vad som enligt KL är att hänföra till jordbruk, skogsbruk och rörelse. Som näringsverksamhet skall också räknas innehav av konventionellt beskattad annan fastighet, medan schablonbeskattade fastigheter lämnats utanför systemet. All näringsverksamhet som en fysisk person bedriver skall utgöra en förvärvskälla och beskattas i näringsidkarens hemortskommun.

I fråga om kapitalbeskattningen bör enligt kommitténs mening beaktas att på de i verksamheten hopsamlade vinstmedlen vilar en latent skatteskuld. Kommittén föreslår därför – efter förebild av hur skogskontomedel och liknande behandlas idag – en reduktion av vinstmedlen till 50 %.

Företagsskattekommitténs betänkande är f. n. föremål för remissbehandling.

Utredningen angående de små och medelstora företagens finansiella situation

Utredningen angående de små och medelstora företagens finansiella situation har i ett i oktober 1983 avlämnat betänkande (SOU 1983:59) Kreativ finansiering föreslagit olika åtgärder i syfte att förbättra förutsättningarna för småföretagens finansiering. Förslagen avser bl. a. ökade möjligheter till lånefinansiering mot lägre kostnader, möjlighet för nystartade företag att få nedsättning av socialavgifterna eller att få behålla dem i rörelsen som ett slags riskkapital och allmänt förbättrade förutsättningar för återlån av sådana avgifter samt åtgärder för att underlätta generationsskiften i företag.

Utredningsförslaget bereds f. n. inom regeringskansliet.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande ett flertal motionsyrkanden från förra riksmötet vilka alla tar upp frågor rörande beskattning av företag och företagare. En redogörelse för gällande bestämmelser inom de olika ämnesområdena lämnas i inledningen till detta betänkande.

Aktieköp mellan företag m. m.

Vinst som uppkommer vid överlåtelse av aktier eller andelar mellan företag inom samma koncern är undantagen från skatteplikt om moderföretaget i koncernen är aktiebolag eller ekonomisk förening och om den överlåtna aktien eller andelen innehas som ett led i annan verksamhet inom

koncernen än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad egendom.

Utdelning på sådana aktier och andelar är enligt en särskild bestämmelse skattefri om det utdelande företaget äger 25 % eller mer av aktierna i det mottagande företaget.

Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg (båda s) framhåller i motion 755 att gällande skattelagstiftning på ett otillbörligt sätt gynnar rörelseägande företags köp av andra bolag. Motionärerna anser det vara klart att aktiebolags köp av aktier i ett annat bolag numera mycket ofta är ett alternativ till en finansiell placering, exempelvis inköp av obligationer, och anser det felaktigt att – som f. n. sker – ta ett aktieinnehav på 25 % som ett bevis på att innehavet tillkommit för att främja rationella omläggningar i organisatoriskt syfte. De hemställer därför att riksdagen hos regeringen begär en lagändring av innebörd att den generella skattefriheten för utdelningsinkomster på s. k. organisationsaktier slopas. Liknande synpunkter förs fram av Sivert Andersson m. fl. (s) i motion 1446. Motionärerna, som yrkar skärpning av skattereglerna vid köp av aktier mellan företag, menar att avsikten med många sådana köp mera synes vara att skapa en ägarstruktur som omöjliggör den kontroll av företagsledningarna som aktieägarna skall kunna utöva än att underlätta riktiga strukturlösningar inom näringslivet. Även Margaretha af Ugglas och Per Westerberg (båda m) kritiserar i motion 1089 bl. a. den gällande skattefriheten för s. k. organisationsaktier som enligt deras uppfattning gjort det möjligt för företag att upprätta ett slags inbördes ägande – mellan minst tre företag – som gör att de, trots att de är börsnoterade, frikopplar sig från inflytande från sina aktieägare. Motionärerna yrkar i motion 1090 att riksdagen hos regeringen skall begära en skärpning av de regler som gäller i fråga om vad som skall betraktas som organisationsaktier.

Bestämmelserna om den skattemässiga behandlingen av överlåtelse av organisationsaktier mellan bolag och om utdelning på sådana aktier har tillkommit för att underlätta önskvärda strukturrationaliseringar inom näringslivet och torde i huvudsak ha tillgodosett detta syfte. Enligt utskottets mening är det angeläget att skattereglerna även i fortsättningen är så utformade att de inte försvårar en rationell företagsutveckling. Det är emellertid också viktigt att den förmånligare skattebehandlingen av aktieöverlåtelse och aktieutdelningar mellan företag så långt det är möjligt begränsas till att avse andra aktier än kapitalplaceringsaktier. Som framhålls i motionerna kan, mot bakgrund av de tilltagande koncentrationstendenserna inom näringslivet under senare år, ifrågasättas om nuvarande regler möjliggör en sådan begränsning. Det kan enligt utskottets mening därför finnas anledning att ompröva bestämmelserna.

Enligt vad utskottet erfarit har de av motionärerna aktualiserade problemen uppmärksamats av regeringen, som nu avser att se över frågan om organisationsaktiernas skattemässiga behandling. Yrkandena i motionerna

torde således redan vara i viss mån tillgodosedda, varför utskottet avstyrker bifall till dem.

Avskrivningsregler m. m.

I enlighet med ett regeringsförslag beslutade riksdagen i höstas begränsa företagens möjligheter till lagernedskrivning från 60 % till 50 % i vissa fall från 45 % till 35 %. Samtidigt sänktes bolagsskattesatsen från 40 % till 32 % eller den nivå som gäller för flertalet ekonomiska föreningar.

I två motioner, 1129 och 1457, båda av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) samt i motion 1497 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) yrkas att 1983 års riksdagsbeslut i fråga om lagernedskrivning upphävs.

I förstnämnda båda motioner yrkas också återgång till en 40-procentig bolagsskatt. Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkar i motion 909 att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om en successiv eliminering av bolagsskatten, medan Lars Werner m. fl. (vpk) i motion 2456 hemställer om en höjning av samma skatt till 50 %. Per-Richard Molén (m) slutligen begär i motion 2736 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avskrivningstiden för byggnader m. m. i turistanläggningar bör väsentligt förkortas.

Ett genomgående motiv i de motioner som innehåller yrkanden om ökade lagernedskrivningsmöjligheter är att de nya bestämmelserna för enskilda näringsidkare, jordbrukare och fåmansbolag, där överskotten beskattas hos en fysisk person, innebär en ökad skattebelastning genom att dessa inte erhåller någon kompensation i form av sänkt bolagsskatt.

Utskottet har i inledningen till detta betänkande (jfr. ovan s. 7) redovisat motiven för förra höstens riksdagsbeslut att begränsa lagernedskrivningsmöjligheterna. Någon anledning för riksdagen att nu göra ändringar i en lagstiftning som gäller först fr. o. m. 1985 års taxering föreligger enligt utskottets mening inte. En eventuell omprövning bör rimligen anstå till dess närmare erfarenheter vunnits av de nya bestämmelsernas praktiska tillämpning. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionerna 1129 och 1457 i denna del och till motion 1497. Utskottet anser sig inte heller kunna biträda vare sig centerpartiets yrkande om en återgång till en 40-procentig bolagsskatt, folkpartiets yrkande om en successiv avveckling av bolagsskatten eller vpk:s yrkande om en skärpning av samma skatt.

Avdrag för årlig värdepminskning av byggnad beräknas enligt avskrivningsplan till viss procent av anskaffningsvärdet. Procentsatsen bestäms efter den tid byggnaden anses kunnat utnyttjas. RSV har utfärdat anvisningar om de procentsatser som bör tillämpas för olika slag av rörelsebyggnader. Dessa procentsatser varierar från 1,5 % för bostadsbyggnader av sten på orter med normal hyresmarknad till 5 % för fabriksbyggnader i kemisk industri, kyl- och fryshus m. fl.

Per-Richard Molén (m) framhåller i motion 2736 att turistföretagen har en

stor del av sina tillgångar låsta i anläggningar med en avskrivningstid på 40 år och att man från branschens sida sett det som önskvärt att förkorta avskrivningstiden till 20 år.

Enligt utskottets mening bör en årlig avskrivning på i genomsnitt 2,5 % täcka den fysiska och ekonomiska varaktighetstid som turistföretagens byggnader kan antas ha i normalfallen. Härtill kommer att turistföretagens anläggningar delvis torde vara av den arten att de kan skrivas av enligt de regler som gäller i fråga om maskiner och inventarier och att en skattskyldig i samband med utrangering eller rivning av en i rörelsen använd byggnad kan bli berättigad till avdrag för vad som återstår oavskrivet av anskaffningsvärdet.

Med det anförda avstyrker utskottet också motion 2736 i denna del.

Villkorat aktieägartillskott

Ett aktieägartillskott kan, som framgår av den i inledningen till betänkandet lämnade redogörelsen för gällande rätt (jfr. s. 7 f ovan), lämnas antingen villkorslöst eller villkorat, dvs. med krav på att tillskottet skall återbetalas när bolaget får fritt eget kapital tillgängligt för sådant ändamål.

I motion 1462 tar Olle Grahm m. fl. (fp, m, c) upp frågan hur återbetalning av villkorat aktieägartillskott skall behandlas i skattehänseende. Motionärerna anser det normala vara att en sådan återbetalning behandlas som amortering på skuld och inte – vilket skett i ett av regeringsrätten avgjort förhandsbesked – som utdelning.

Enligt utskottets mening är den nu aktuella frågan av den beskaffenheten att den i första hand bör avgöras av domstol. Som motionärerna framhållit torde förhållandena i det av regeringsrätten avgjorda förhandsbeskedsärendet knappast ha varit sådana att det kan anses generellt utslagsgivande i fråga om alla fall av renodlade aktieägartillskott. Med hänsyn härtill anser utskottet sig inte kunna biträda yrkandet i motionen.

Gottgörelse ur pensionsstiftelse

Gottgörelse från en personalstiftelse eller en pensionsstiftelse utgör skattepliktig inkomst för arbetsgivaren, om han erhållit avdrag för avsättning till stiftelsen. Gottgörelse räknas däremot inte som intäkt till den del den utgått ur medel som avsatts till stiftelsen utan att arbetsgivaren fått avdrag vid taxeringen.

För en personalstiftelse gäller att gottgörelse i första hand anses ske av beskattade medel. Samma regler gäller i fråga om av tappning av konto: Avsatt till pensioner. I fråga om pensionsstiftelse gäller däremot att gottgörelse ur stiftelsen i första hand anses utgå ur medel för vilka arbetsgivaren erhållit avdrag vid avsättningen, dvs. ur tidigare obeskattade medel. Först då sådana medel inte längre finns, anses gottgörelse ha tagits ur

beskattade medel och gottgörelsen blir då icke skattepliktig.

Margit Gennser (m) framhåller i motion 594 att rationella skäl saknas för en ordning som innebär att gottgörelse ur pensionsstiftelse blir skattepliktig intäkt, även om i stiftelsen skulle finnas tidigare beskattade medel. Hon anser att samma regler bör gälla i fråga om gottgörelse ur såväl pensions- och personalstiftelse som vid avtappning från konto. Avsatt till pensioner och åberopar till stöd för denna uppfattning att den nuvarande ordningen kan medföra likviditetsproblem för arbetsgivarna och försvåra taxeringskontrollen.

Bestämmelserna om gottgörelse ur pensionsstiftelse tillkom i samband med den begränsning av rätten till avdrag för avsättning till sådan stiftelse som riksdagen beslutade hösten 1975 och som gällt fr. o. m. 1977 års taxering. Syftet med de nya reglerna torde främst ha varit att motverka sådan avsättning av medel som går utöver vad som erfordras för att täcka pension enligt plan och för vilken arbetsgivaren således inte är berättigad till avdrag.

Mot den gällande ordningen kan enligt utskottets mening knappast riktas några principiella invändningar i sak.

Vissa frågor angående avdrag vid inkomsttaxering för kostnader för tryggnad av anställds pensionering är föremål för överväganden inom utredningen om beskattning av tjänstepensioner. Denna har till uppgift att i sitt fortsatta arbete bl. a. utreda problemet med avtappning av överskottsmedel på konto och i stiftelse.

Enligt utskottets mening kan det förutsättas att utredningen därvid också kommer att undersöka i vad mån nuvarande regler om gottgörelse ur pensionsstiftelse är förenade med sådana olägenheter som påtalas i motionen. Någon åtgärd med anledning av motionen är enligt utskottets mening därför inte påkallad, och utskottet avstyrker således bifall till den.

Avgiftsfritt belopp för egenföretagare

Inkomstslaget tjänst gäller fr. o. m. 1984 års taxering ett schablonavdrag. Avdraget är maximerat till 1 000 kr. dock högst 5 % av tjänsteintäkten. Rätt till schablonavdrag föreligger i princip bara då inkomsten härrör från utfört arbete.

I motionerna 1129 och 1457 båda av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av ett avgiftsfritt belopp i botten av egenföretagarinkomst. Som motiv härför åberopar motionärerna att den som är egenföretagare och inte har tjänsteintäkter överstigande 20 000 kr. saknar möjlighet att fullt ut utnyttja schablonavdraget. Genom att exempelvis befria inkomster upp till 50 000 kr. från löneavgiften på 2 % skulle man enligt motionärernas mening ge egenföretagarna motsvarande skattelättnad som löntagarna erhållit genom schablonavdraget.

Av den inledningsvis lämnade redogörelsen (jfr. s. 16 f ovan) framgår att företagsskattekommittén i ett tidigare i år avlämnat delbetänkande lagt fram

förslag om en modell för beskattning av enskilt bedriven näringsverksamhet, som innebär en skattemässig uppdelning av årsresultatet av sådan verksamhet i en företagsdel (inkomst av näringsverksamhet) och en persondel (inkomst av eget företag). Det som näringsidkaren tillgodogör sig av vinstmedel kan enligt förslaget närmast jämföras med de löneuttag som en huvudaktieägare gör från ett fåmansaktiebolag och det är denna "inkomst av eget företag" som enligt förslaget skall utgöra underlag för uttag av egenavgifter.

Av det anförda framgår att inkomst av eget företag enligt kommittén närmast bör jämföras med ett löneuttag. Om beskattningen av egenföretagare skall ske enligt en sådan modell måste enligt utskottets mening också frågor om ett schablonavdrag från inkomst av eget företag komma att aktualiseras.

I avvaktan på det slutliga resultatet av företagsskattekommitténs arbete är utskottet inte berett tillstyrka motionerna 1129 och 1457 såvitt nu är i fråga.

Fondavsättning

I några motioner tas upp frågor om skattefri fondavsättning. Sålunda begär – i syfte att stimulera nyföretagande – Bertil Danielsson och Ewy Möller (båda m) i motion 559 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna, att sparkapital som avsätts för företagsetablering skall under en begränsad tid vara skattefritt. Ett liknande yrkande framställs i motion 1470 av Göthe Knutson och Per-Richard Molén (båda m). De anser att avsättning till s. k. nyetableringskonton bör hänföras till avdragsgill kostnad i förvärvskälla och begär en utredning om införande av sådana konton. Motionärerna bakom motion 305, Rune Torwald och Rolf Rämgård (båda c), anser att vissa s. k. fria yrkesutövare – motionärerna nämner bl. a. professionella idrottsmän, uppfinnare och andra med ojämna inkomster – bör ha möjlighet att göra skattefria avsättningar till s. k. trygghetsfonder för att på så sätt kunna fördela sina inkomster jämnare i tiden.

Frågan om rätt till avdrag för fysisk person för kostnader nedlagda innan rörelse i KL:s mening uppkommit har varit föremål för överväganden av såväl företagsskatteberedningen som kulturskattekommittén. Sistnämnda kommitté föreslog i ett i juli 1983 framlagt betänkande (SOU 1983:53) införande av generella bestämmelser om en sådan avdragsrätt i inkomstslaget rörelse.

Enligt vad utskottet inhämtat är frågan om avsättning till etableringskonton också föremål för överväganden inom företagsskattekommittén. I avvaktan på resultatet av pågående och redan slutfört utredningsarbete avstyrker utskottet motionerna 559 och 1470. Utskottet anser sig inte heller kunna biträda yrkandet i motion 305 om skattefri avsättning till trygghetsfonder. De problem som aktualiseras i denna motion bör man enligt utskottets

mening inte minst av administrativa skäl söka lösa på annat sätt än genom införande av en rätt till skattefria fondavsättningar.

Försäkringskostnader

I partimotionerna 1129 och 1457 från c upprepas ett yrkande från förra riksmötet avseende egenföretagares pensionsförsäkringspremier. Yrkandet går ut på att den som driver rörelse eller jordbruk utan förmedling av aktiebolag eller ekonomisk förening skall jämföras med anställd i bolaget eller föreningen när det gäller kostnaderna för egen pensionering. Egenföretagaren får i dag göra avdrag för pensionsförsäkringspremier i form av allmänt avdrag. Detta medför att hela inkomsten av förvärvsverksamheten, även den del som används för att betala premier för egenföretagarens pensionering, kommer att utgöra underlag för egenavgifter. I ett aktiebolag eller en ekonomisk förening däremot utgör bolagets kostnader för pensionering av en anställd, även om denna är huvudaktieägare, inte underlag för arbetsgivaravgifter. Underlaget för socialförsäkringsavgifter blir således högre för en egenföretagare än för den som bedriver verksamhet genom t. ex. ett aktiebolag. Synpunkter och yrkanden av i huvudsak samma innebörd som i centerns båda partimotioner framförs i motionerna 1465 av Kersti Johansson och Anna Wohlin-Andersson (båda c), 1485 av Kenth Skårvik m. fl. (fp, m, c) och 1502 av Bengt Wittbom (m). Hans Nyhage m. fl. (m, c, fp) begär i motion 1478 en utredning av frågan om möjligheterna att medge avdrag för premier till s. k. kompanjonsförsäkringar. Ett motsvarande yrkande återfinns i motion 1129; yrkandet motiveras bl. a. med att man i möjligaste mån bör motverka att ett kompanjonsföretag måste upphöra på grund av exempelvis ett dödsfall.

Vid sin behandling förra året av motionsyrkanden avseende egenföretagares rätt till avdrag för pensionsförsäkringar framhöll skatteutskottet att frågan om en sådan avdragsrätt numera fick anses ha kommit i ett delvis annat läge till följd bl. a. av att den övre gränsen vid beräkning av ATP-avgift slopats. Utskottet hänvisade också till att såväl denna fråga som frågan om avdrag för premier för kompanjonsförsäkringar skulle komma att prövas av företagsskattekommittén och avstyrkte bifall till motioner i ämnet.

Riksdagen biföll utskottets hemställan. Någon anledning för riksdagen att nu inta en annan ståndpunkt föreligger inte. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

Avgift till arbetsgivarorganisation

Av den inledningsvis lämnade redogörelsen (s. 10 f ovan) framgår att riksdagen år 1981 med anledning av motioner om en likvärdig behandling i skattehänseende av medlemsavgifter till arbetsgivarorganisation och till fackförening av regeringen begärde en fullständig redovisning och kartlägg-

ning av bl. a. de konfliktbidrag som betalas ut av arbetstagarnas och arbetsgivarnas organisationer och storleken av dessa bidrag i förhållande till de sammanlagda medlemsavgifterna.

Någon sådan kartläggning skedde inte. I stället beslutade riksdagen hösten 1982 på förslag av regeringen införa en begränsad skattereduktion för fackföreningsavgifter. Denna utgår med 40 % av medlemavgiften. Underlaget är maximerat till 1 200 kr., varför reduktionen kan uppgå till högst 480 kr.

Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) begär i motion 2089 att riksdagen skall föreläggas förslag i fråga om avdragsrätt för arbetsgivares avgifter till intresseförening, och Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) begär i motion 2525 att reglerna om avdrag för medlemsavgifter till arbetsgivarorganisationer skall ses över.

Skatteutskottet avstyrkte vid två tillfällen förra året motionsyrkanden om slopande av skattereduktion för fackföreningsavgift. I samband därmed framhöll utskottet att den tidigare kritiserade olikheten i beskattningshänsenande mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas medlemsavgifter fick anses ha i huvudsak undanröjts genom den begränsade rätten till skattereduktion för fackföreningsavgift. Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga och finner med hänsyn till att den nya lagstiftningen ännu hunnit tillämpas bara vid en taxering inte skäl att nu medverka till några ändrade bestämmelser i fråga om avdrag för arbetsgivares avgifter till intresseförening eller till en översyn av de bestämmelser som reglerar denna avdragsrätt. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 2089 och motion 2525 i denna del.

FoU-avdraget

Riksdagen beslutade förra hösten att – med verkan fr. o. m. den 1 januari i år – avskaffa det särskilda avdrag för kostnader för forskning och utveckling som infördes 1973 (FoU-avdraget).

I tre partimotioner, 2032 från m, 1129 från c och 909 från fp, yrkas att FoU-avdraget återinförs.

Utskottet vill med anledning av dessa motionsyrkanden erinra om sin principiella uppfattning att samhällsstöd av olika slag i första hand lämpligen bör utgå i form av bidrag och inte genom avdrag vid beskattningen. Riksdagen har också i våras beslutat om olika åtgärder i syfte att främja forsknings- och utvecklingsverksamhet. De skäl för att slopa FoU-avdraget som regeringen framförde förra året och som då godtogs av en riksdagsmajoritet (jfr s. 12 ovan) äger alltså giltighet. Utskottet avstyrker således motionerna i denna del.

Representation

Kostnader för representation skall anses som omkostnad i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten. Avdrag kan då

erhållas med skäligt belopp. Utgifter för spritdrycker och vin är dock inte i något fall avdragsgilla.

Vpk återkommer i motion 1142 med ett yrkande att representationsavdraget slopas. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att skäliga kostnader för representation bör betraktas som driftkostnad och att de inskränkningar i avdragsrätten som numera gäller innebär en garanti för att denna inte missbrukas. Utskottet avstyrker följaktligen motionen i denna del.

Ekonomiskt stöd till kulturlivet

Sten Svensson (m) återkommer i motion 1488 med ett yrkande från riksmötet 1982/83 om införande av rätt till avdrag för bidrag till kulturella ändamål. Svensk skattelagstiftning saknar f. n. bestämmelser om en sådan avdragsrätt.

Av den i inledningen till detta betänkande lämnade redogörelsen (s. 13 ovan) framgår att riksdagen tidigare genomgående ställt sig på den linjen att kulturella och liknande ändamål i första hand bör främjas genom direkta bidrag av allmänna medel och inte genom lättnader i beskattningen. Med hänsyn härtill och då – som utskottet tidigare framhållit – kostnader för sponsorverksamhet och liknande ofta torde kunna hänföras till vid taxeringen avdragsgilla driftkostnader avstyrker utskottet motionen.

Särskilt investeringskonto

Riksdagen beslutade förra hösten förlänga giltighetstiden för den lagstiftning som riksdagen antog 1982 och som stadgar skyldighet för aktiebolag, ekonomiska föreningar och sparbanker med viss lägsta årsvinst att sätta in 20 % av vinsten på ett räntelöst konto i riksbanken (särskilt investeringskonto).

Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkar i motion 1129 att lagen upphävs med omedelbar verkan.

Förlängningen av lagstiftningen om inbetalning på särskilt investeringskonto skedde i syfte att stimulera företagens investeringar i första hand under 1985. Detta motiv för att förlänga lagens giltighetstid kvarstår, varför utskottet avstyrker motionen i denna del.

Ianspråktagande av investeringsfond

Av den redogörelse utskottet tidigare lämnat (se ovan s. 14) framgår att allmän investeringsfond får tas i anspråk för bl. a. kostnader för att främja avsättningen utomlands av varor som tillverkats här i riket.

Yrkandet i motion 390 av Rune Torwald och Kerstin Andersson (båda c) att användningsområdet för fonderna bör utvidgas att avse marknadsföring och utlandsetablering är således i viss mån redan tillgodosett. Som utskottet

tidigare vid upprepade tillfällen framhållit, måste behovet av ett frisläpp av fonderna för marknadsföring i Sverige anses vara begränsat, eftersom kostnaderna för sådan marknadsföring är omedelbart avdragsgilla vid taxeringen. Svårigheten att skilja mellan kostnader för marknadsföring i Sverige och andra kostnader för verksamheten torde också vara betydande. Ett frisläpp för all marknadsföring skulle därigenom i praktiken kunna leda till en alltför stor utvidgning av investeringsfondernas användningsområde. Utskottet avstyrker följaktligen motionen.

Christer Eirefelt och Karin Ahrlund (båda fp) framhåller i motion 477 att ett företag, som träffar en överenskommelse med överstyrelsen för ekonomiskt försvar om ett avskrivningslån för en viss del av kostnaden för en ny- eller tillbyggnad eller för anskaffning av maskiner och inventarier, i dag inte tillåts ta i anspråk sin allmänna investeringsfond för resterande del av kostnaden.

Med anledning härav vill utskottet upplysa om att regeringen genom beslut den 24 maj i år i två fall förklarat att företag, som beviljats sådant lån, är berättigat att ta i anspråk sin allmänna investeringsfond för den del av utgifterna för tillbyggnad eller för avskrivning av maskiner och inventarier som inte omfattas av lånet.

Någon åtgärd med anledning av motionen är således inte påkallad, varför utskottet avstyrker bifall till den.

Beskattningsort

Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt är den skattskyldiges hemortskommun beskattningsort för inkomst av tjänst och av kapital. Inkomst av jordbruksfastighet och annan fastighet taxeras däremot i den kommun där fastigheten är belägen och inkomst av rörelse i regel i den kommun där rörelsen utövats från fast driftställe.

Har en fastighet lämnat underskott är detta avdragsgillt under allmänna avdrag både vid den statliga och den kommunala taxeringen – från 1982 års skattereform bortses i detta sammanhang. När det gäller den kommunala taxeringen får dock underskottet bara dras av i den kommun där fastigheten är belägen.

Kjell Johansson och Kerstin Ekman (båda fp) framhåller i motion 1133 att nuvarande bestämmelser innebär att den som driver rörelse i annan kommun än hemortskommunen kan gå förlustig rätten att vid taxeringen till kommunal inkomstskatt i sistnämnda kommun dra av underskott på en där belägen bostadsfastighet. En sådan avdragsrätt förutsätter nämligen att det finns inkomster i hemortskommunen att kvitta underskottet mot. Motionärerna begär en lagändring som medger en likformig behandling i skattehänseende av bostadsräntor. Med i huvudsak samma motivering begär Bo Nilsson (s) i motion 754 en översyn av reglerna om underskottsavdrag.

Liknande synpunkter framförs också i motion 2169 av Sigvard Persson och Stig Josefson (båda c), som – med angivande av olika exempel – menar att

gällande bestämmelser leder till orimliga och orättvisa konsekvenser och därför är ägnade att styra det civilrättsliga och privatekonomiska agerandet på ett icke önskvärt sätt. Motionen utmynnar i ett yrkande av innebörd att reglerna om beskattning i annan kommun än hemortskommunen slopas.

En fråga av näraliggande art tas upp i motion 2154, vari Ann-Cathrine Haglund (m) begär en översyn av reglerna om avdrag för underskott i en kommun mot överskott i en annan. Hon framhåller att nuvarande bestämmelser innebär problem för fastighetsförvaltande bolag, eftersom de saknar möjlighet att kvitta förlust vid försäljning av fastighet i en kommun mot vinst i en annan.

Som utskottet inledningsvis nämnt (jfr s. 16 f) har företagsskattekommittén i ett tidigare i år avlämnat delbetänkande lagt fram förslag om en ny modell för beskattning av enskild näringsverksamhet. Förslaget innebär bl. a. att all näringsverksamhet – hit bör enligt kommittén räknas allt som är att hänföra till jordbruk, skogsbruk och rörelse men också innehav av konventionellt beskattad annan fastighet – skall utgöra en förvärvskälla och beskattas i näringsidkarens hemortskommun. Enligt utskottets mening skulle med ett sådant förvärvskällebegrepp de i motionerna påtalade olägenheterna med nuvarande system kunna elimineras.

Kommittéförslaget är f. n. föremål för remissbehandling. I avvaktan på det slutliga resultatet av kommitténs arbete är utskottet inte berett att nu biträda yrkandena i motionerna. Utskottet delar emellertid den i motionerna framförda uppfattningen att den nuvarande ordningen inte är tillfredsställande. Utskottet förutsätter således att regeringen utan onödigt dröjsmål lägger fram förslag till lösningar av de problem motionärerna aktualiserat. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna.

Kapitalbeskattning

Nu gällande regler om kapitalskattelättnader för företagsförmögenhet innebär att det enligt särskilda föreskrifter framräknade substansvärdet av förmögenhet som lagts ned i jordbruk eller rörelse får reduceras till 30 % av det värde varmed tillgångarna överstiger beloppet av skulder och andra avgående poster.

I ett flertal motioner framställs yrkanden avseende förmögenhetsskatten på arbetande kapital i mindre och medelstora företag. Sålunda begär man i motion 301 av Rolf Andersson (c), i centerns partimotioner 1129 och 1457 samt i moderatmotionen 2032 förslag om slopande av förmögenhetsskatten på sådant kapital. I partimotionen 1081 från fp yrkas lagstiftning av samma innebörd, medan yrkandet i motion 1489 av Sten Svensson m. fl. (m, c, fp) gäller avsevärt reducerad, alternativt slopad skatt på företagsförmögenhet.

I tre motioner går yrkandena längre. Sålunda begär Göte Jonsson i motion 480, Lars Ahlström m. fl. (m, c, fp) i motion 1440 samt Ingemar Hallenius och Rolf Rämgård (båda c) i motion 2155 att arbetande kapital i mindre och

medelstora företag skall undantas från all kapitalbeskattning.

Frågan om beskattningen av arbetande kapital i mindre och medelstora företag har under senare år återkommande behandlats av riksdagen. Vid förra riksmötet avstyrkte skatteutskottet vid två tillfällen motionsyrkanden om slopande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital i mindre och medelstora företag. Utskottet framhöll i sammanhanget bl. a. att betydande delar av företagskapitalet med de bestämmelser som nu gäller inte torde bli föremål för någon förmögenhetsbeskattning.

Företagsskattekommittén har – som tidigare nämnts – i ett i juni i år avlämnat delbetänkande (jfr s. 16 f) lagt fram förslag om en modell för beskattning av näringsverksamhet. Förslaget bygger bl. a. på grundtanken att vinst, som uppkommer i verksamheten och som företagaren låter stå kvar däri, endast skall beskattas med en 10-procentig statlig skatt. Om detta förslag förverkligas kommer, såvitt utskottet kan bedöma, företagens likviditet att förstärkas och deras möjligheter till investeringar att förbättras. Kommittéförslaget är f. n. föremål för remissbehandling.

Mot bakgrund av det anförda och då företagsskattekommittén enligt sina direktiv har att i sitt fortsatta arbete undersöka vad som kan göras för att underlätta familjeföretagens försörjning med riskkapital anser utskottet sig böra avstyrka bifall till samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

Övriga yrkanden

Birgitta Hambræus (c) anser att egenföretagare bör ha "en rimlig minimilön innan skatt och sociala avgifter behöver erläggas" och begär i motion 944 att riksdagen som sin mening ger regeringen detta till känna.

Med anledning av detta yrkande vill utskottet änyo hänvisa till företagsstattekommitténs nyligen avlämnade förslag om beskattning av enskild näringsverksamhet. Om förslaget genomförs torde, såvitt utskottet kan bedöma, syftet med motionen delvis tillgodoses. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen i denna del.

Ett i motionerna 1129 och 1457 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) framställt yrkande att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att något förslag om breddat underlag för produktionsfaktorsskatter inte skall föreläggas riksdagen finner utskottet vara för tidigt väckt. Yrkandet är föranlett av att en interdepartemental arbetsgrupp till finansdepartementet överlämnat ett förslag om uttagande av en grundavgift om 20 % på sådana inkomster av enskild näringsverksamhet som enligt gällande regler är avgiftsfria.

Enligt utskottets mening bör en behandling av detta yrkande rimligen anstå i avvaktan på ett eventuellt regeringsförslag i ämnet. Utskottet avstyrker följaktligen yrkandet i motionerna.

I (c)-motionen 1129 begärs också att företagsskattekommitténs arbete skall bedrivas skyndsamt och att det av utredningen angående de små och medelstora företagens finansiella situation framlagda betänkandet Kreativ

finansiering (jfr ovan s. 17) likaledes skall beredas med skyndsamhet.

Förstnämnda yrkande torde numera få anses ha förfallit, sedan kommittén i juni i år presenterat sitt förslag om beskattning av enskild näringsverksamhet.

Enligt utskottets mening kan det förutsättas att kommitténs arbete liksom regeringens beredning av framlagda förslag sker med all den skyndsamhet som är möjlig med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning. Någon anledning att särskilt påskynda arbetet föreligger inte, varför utskottet avstyrker bifall också till dessa yrkanden.

Utskottet anser sig inte heller kunna biträda yrkandet i (c)-motionen 1129 om en översyn av de särskilda skatteregler i syfte att förhindra skatteflykt som i dag gäller i fråga om fåmansföretag eller bestämmelserna om avdrag för kapitalförlust. Vad särskilt gäller frågan om avdrag för kapitalförlust ligger den inom ramen för det arbete som bedrivs inom företagsskattekommittén och kapitalvinstkommittén, och man bör enligt utskottet avvakta resultatet av utredningsarbetet innan ställning tas i denna fråga.

Yrkanden från vpk om skärpt företagsbeskattning har under senare tid vid upprepade tillfällen avvisats av riksdagen. Med hänsyn till det genomgripande reformarbete som redan slutförts och ännu pågår på skatteområdet saknas anledning att nu inta en annan ståndpunkt i denna fråga än tidigare. Utskottet avstyrker därför motsvarande yrkande i motion 1142.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *aktieköp mellan företag m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:755, 1983/84:1090 och 1983/84:1446,
2. beträffande *lugernedskrivning*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1129 yrkande 4, 1983/84:1457 yrkande 4 och 1983/84:1497,
3. beträffande *värdeminskning av hotellanläggning*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2736 yrkande 3,
4. beträffande *bolagsskatten*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:909 yrkande 1, 1983/84:1129 yrkande 5, 1983/84:1457 yrkande 5 och 1983/84:2456 yrkande 3,
5. beträffande *villkorat aktieägartillskott*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1462,
6. beträffande *gottgörelse ur pensionsstiftelse*
att riksdagen avslår motion 1983/84:594,
7. beträffande *avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1129 yrkande 3 och 1983/84:1457 yrkande 3.

8. beträffande *trygghetsfonder*
att riksdagen avslår motion 1983/84:305,
9. beträffande *etableringskonto*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:559 yrkande 1 och 1983/84:1470,
10. beträffande *egenföretagares pensionsförsäkringspremier*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1129 yrkande 8 i denna del, 1983/84:1457 yrkande 6, 1983/84:1465, 1983/84:1485 och 1983/84:1502,
11. beträffande *kompanjonsförsäkringar*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1129 yrkande 8 i denna del och motion 1983/84:1478,
12. beträffande *avgift till arbetsgivarorganisation*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:2089 och 1983/84:2525 yrkande 7,
13. beträffande *FoU-avdraget*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:909 yrkande 2, 1983/84:1129 yrkande 6 och 1983/84:2032 yrkande 11,
14. beträffande *representation*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1142 yrkande 9,
15. beträffande *stöd till kulturlivet*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1488,
16. beträffande *särskilt investeringskonto*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1129 yrkande 7,
17. beträffande *ianspråktagande av investeringsfond*
 - a. att riksdagen avslår motion 1983/84:390,
 - b. att riksdagen avslår motion 1983/84:477,
18. beträffande *beskattningsort m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:754, 1983/84:1133, 1983/84:2154 och 1983/84:2169,
19. beträffande *kapitalbeskattnings av arbetande kapital*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:301, 1983/84:480, 1983/84:1081, 1983/84:1129 yrkande 2, 1983/84:1440, 1983/84:1457 yrkande 2, 1983/84:1489, 1983/84:2032 yrkande 10 och 1983/84:2155,
20. beträffande *skattelättnader för egenföretagare*
att riksdagen avslår motion 1983/84:944 yrkande 1,
21. beträffande *företagsskattekommitténs arbete*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1129 yrkande 1 b,
22. beträffande *produktionsfaktorsskatt*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1129 yrkande 1 c och 1983/84:1457 yrkande 1 b,
23. beträffande *beredning av (SOU 1983:59) Kreativ finansiering*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1129 yrkande 1 e,

24. beträffande översyn av vissa skatteregler avseende fåmansföretag
m. m.
att riksdagen avslår motion 1983/84:1129 yrkande 9.
25. beträffande skärpt företagsskatt
att riksdagen avslår motion 1983/84:1142 yrkande 8.

Stockholm den 4 oktober 1984

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Forslund (s)*, Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s)*, Anna Lindh (s)*, Karl-Anders Petersson (c) och Erkki Tammenoksa (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

Lagernedskrivning (mom. 2)

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande i sjätte stycket på s. 19 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "praktiska tillämpning" bort ha följande lydelse:

I samband med riksdagsbehandlingen förra hösten av förslaget om bl. a. begränsning av högsta tillåtna nedskrivning av lagerreserv påtalades i reservationer från m och c att de ändrade reglerna skulle komma att skapa stora likviditetsproblem för företagen. I sammanhanget gjordes gällande att de försämrade avskrivningsmöjligheterna för bl. a. företag som inte drevs i aktiebolagsform och för mindre aktiebolag där vinsten i huvudsak togs ut som lön innebar en skattebelastning utan att de erhöll kompensation i form av sänkt skatt.

Utskottet delar denna uppfattning. Riksdagen har genom åtskilliga beslut under senare år försämrat företagandets villkor och det måste mot den bakgrunden anses olämpligt att genomdriva åtgärder ägnade att ytterligare minska företagens möjligheter till konsolidering och expansion. Med hänsyn härtill och då den begränsade lagernedskrivningen drabbar olikformigt och orättvist tillstyrker utskottet motionsyrkandena om återgång till en 60-procentig lagernedskrivning. Förslag av sådan innebörd bör föreläggas

riksdagen i sådan tid att bestämmelserna kan tillämpas fr. o. m. 1985 års taxering.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1129 yrkande 4, 1983/84:1457 yrkande 4 och 1983/84:1497 hos regeringen begär förslag om ändrade regler i fråga om lagernedskrivning i enlighet med vad utskottet anfört.

Bolagsskatten (mom. 4)

2. Stig Josefson (c) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att den mening i sjätte stycket av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "samma skatt" bort ha följande lydelse:

Till följd av utskottets ställningstagande i fråga om lagernedskrivningen bör också bolagsskatten återställas till sin tidigare nivå, 40 %. Förslag härom bör föreläggas riksdagen i sådan tid att bestämmelserna kan tillämpas fr. o. m. 1985 års taxering. Utskottet avstyrker således yrkandet i motion 909 om en successiv avveckling av bolagsskatten och yrkandet i motion 2456 om en skärpning av samma skatt.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen – under förutsättning av bifall till reservation 1 – med bifall till motionerna 1983/84:1129 yrkande 5 och 1983/84:1457 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1983/84:909 yrkande 1 och 1983/84:2456 yrkande 3 hos regeringen begär förslag om höjning av bolagsskatten till 40 % i enlighet med vad utskottet anfört.

3. Kjell Johansson (fp) anser

dels att den mening i sjätte stycket av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "samma skatt" bort ha följande lydelse:

En sänkning av bolagsskatten är ägnad att öka kapitalets rörlighet och är därför till fördel inte minst för nyföretagandet inom näringslivet. I likhet med motionärerna anser utskottet att bolagsskatten på sikt bör helt avskaffas och utskottet tillstyrker därför yrkandet i motion 909 om en successiv avveckling av skatten. Det anförda innebär att utskottet inte kan biträda vare sig yrkandet i motionerna 1129 och 1457 om en återgång till en 40-procentig bolagsskatt eller yrkandet i motion 2456 om en ytterligare skärpning av skatten.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:909 yrkande 1 samt

med avslag på motionerna 1983/84:1129 yrkande 5, 1983/84:1457 yrkande 5 och 1983/84:2456 yrkande 3 hos regeringen begär förslag om en successiv avveckling av bolagsskatten.

Avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare (mom. 7)

4. Stig Josefson (c) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Av det" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

En grundprincip i svensk skattelagstiftning är att beskattningen skall vara rättvis och likformig. Det är med hänsyn härtill anmärkningsvärt att regeringen inte lagt fram förslag om ett skattefritt bottenbelopp också för egenföretagare. En skattelättnad i huvudsak motsvarande den som gäller för löntagare skulle kunna uppnås om man befriade inkomster på upp till 50 000 kr. från den 2-procentiga löneavgiften. Utskottet tillstyrker motionerna 1129 och 1457 i denna del och förutsätter att regeringen så snart som möjligt lägger fram förslag om ett avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare i enlighet med yrkandet i motionerna 1129 och 1457.

dels att utskottet under mom. 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1129 yrkande 3 och 1983/84:1457 yrkande 3 hos regeringen begär förslag om införande av ett avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare i enlighet med vad utskottet anför.

Trygghetsfonder (mom. 8)

5. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar i sista stycket på s. 22 med "Utskottet anser" och slutar överst på s. 23 med "skattefria fondavsättningar" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner de i motion 305 framförda synpunkterna värda beaktande. Mot bakgrund inte minst av att så många svenskar under senare år av skatteskal ansett sig tvingade att bosätta sig utomlands bör frågan om skattefria avsättning till trygghetsfonder erhålla en snabb lösning. Utskottet tillstyrker således att frågan snabbutreds och att förslag föreläggs riksdagen snarast möjligt.

dels att utskottet under mom. 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:305 hos regeringen begär utredning av frågan om skattefria avsättning till trygghetsfonder i enlighet med vad utskottet anför.

Egenföretagares pensionsförsäkringspremier (mom. 10)

6. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Vid sin" och slutar med "behandlade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid sin återkommande behandling av frågan om egenföretagares rätt till avdrag för premier för pensionsförsäkringar under senare år vid upprepade tillfällen framhållit att den övre gränsen vid beräkning av ATP-avgift slopats och att egenföretagares schablonavdrag för egenavgifter i förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse numera ersatts med en avdragsrätt för belopp som i den skattskyldiges bokföring avsatts för att täcka de på beskattningsområdet belöpande egenavgifterna. Utskottet har också uttalat att det mot den bakgrunden finns anledning ompröva frågan om egenföretagares pensionsförsäkringsavdrag.

Utskottet vidhåller denna uppfattning och förordar således att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av rätt för skattskyldiga, vilka driver rörelse eller jordbruk som enskild firma, att dra av kostnader för pensionsförsäkringspremier i förvärvskällan.

Utskottet tillstyrker också att frågan om avdrag för kompanjonsförsäkringar snabbutreds och att förslag i ämnet så snart som möjligt föreläggas riksdagen.

dels att utskottet under mom. 10 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1129 yrkande 8 i denna del, 1983/84:1457 yrkande 6, 1983/84:1465, 1983/84:1485 och 1983/84:1502 hos regeringen begär förslag om avdrag för egenföretagares pensionsförsäkringspremier i enlighet med vad utskottet anför.

Kompanjonsförsäkringar (mom. 11)

7. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

– med åberopande av motiveringen i reservation 10 – att riksdagen under mom. 11 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1129 yrkande 8 i denna del och 1983/84:1478 hos regeringen begär utredning och förslag om avdragsrätt för premier för s. k. kompanjonsförsäkringar.

Avgift till arbetsgivarorganisation (mom. 12)

8. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Skatteutskottet avstyrkte" och slutar med "2525 i denna del" bort ha följande lydelse:

Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen har regeringen hittills underlåtit att efterkomma riksdagens enhälliga begäran år 1981 om en redovisning och kartläggning av bl. a. de konfliktbidrag som betalas ut av arbetstagarnas och arbetsgivarnas organisationer och storleken av dessa bidrag i förhållande till de sammanlagda medlemsavgifterna. I stället har, trots motstånd från de borgerliga partierna, den nu gällande skattereduktionen för fackföreningsavgifter införts med den föregivna motiveringen att tillgodose syftet bakom riksdagens begäran, nämligen att åstadkomma likställighet i beskattningshänseende mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas medlemsavgifter. Enligt utskottets mening måste hänsyn också tas till de förmåner från staten som under de senaste åren kommit fackföreningarna till del.

Under den tid lagstiftningen varit i kraft har den från skilda håll utsatts för kritik i olika hänseenden. Bl. a. har de borgerliga partierna i riksdagen påtalat att fackföreningsavgifter ofta omfattar även annat än rent facklig verksamhet. Som exempel har nämnts LO:s ekonomiska stöd till det socialdemokratiska partiet.

Mot bakgrund av det nya läge som uppkommit genom den införda skatteförmånen på den fackliga sidan finns det enligt utskottets uppfattning nu mer än tidigare anledning att göra den fullständiga redovisning och kartläggning av hithörande frågor som riksdagen tidigare begärt. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:2089 och 1983/84:2525 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

FoU-avdraget (mom. 13)

9. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motionerna i denna del" bort ha följande lydelse:

I en gemensam borgerlig reservation till utskottets betänkande 1983/84:14

motsatte sig utskottets borgerliga ledamöter ett slopande av FoU-avdraget. Utskottet anser att avdraget bör återinföras fr. o. m. år 1985. Skälen härtill är i huvudsak följande.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det var fel att dra in ett stöd som statsmakterna utlovat för lång tid framåt. Då det tidigare provisoriska FoU-avdraget permanentades med verkan fr. o. m. 1983 års taxering förelåg en bred enighet om betydelsen av att statsmakterna på olika sätt effektivt stöder forskning och utveckling inom företagen och att generella stödformer av ifrågavarande typ har en betydelsefull uppgift. Entydiga uttalanden från näringslivets sida visar också att avdraget haft väsentlig betydelse för den långsiktiga planeringen av forskningsinsatserna och för finansieringen av nya forskningsprojekt. Det bör också framhållas att det är företagen själva och inte myndigheterna som beslutar om de olika forskningsinsatsernas omfattning och inriktning. Enligt utskottet innebär det tidigare avdragssystemet att företagen slapp den hämsko som ett bidragssystem i allmänhet drar med sig i form av byråkratisk kontroll och prövning.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet motionerna 2032, 1129 och 909 i denna del. Förslag bör föreläggas riksdagen i sådan tid att FoU-avdraget kan tillämpas fr. o. m. 1985.

dels att utskottet under mom. 13 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:909 yrkande 2, 1983/84:1129 yrkande 6 och 1983/84:2032 yrkande 11 hos regeringen begär förslag om ett återinförande av FoU-avdraget fr. o. m. den 1 januari 1985.

Särskilt investeringskonto (mom. 16)

10. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Förlängningen av" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Lagstiftningen om obligatorisk inbetalning på investeringskonto kritiseras redan i samband med lagens tillkomst. Det gjordes i motioner gällande att man, för att på sikt påverka den låga investeringsnivån inom det privata näringslivet, måste tillgripa andra åtgärder än att införa ett räntelöst tvångssparande på särskilt konto i riksbanken. Framför allt behövdes en ökad efterfrågan på svenska produkter och en större lönsamhet inom näringslivet.

Utskottet delar uppfattningen att lagstiftningen om inbetalning på särskilt investeringskonto verkar i rakt motsatt riktning. Investeringsbesluten byråkratiseras och önskvärda investeringar fördröjs eller omintetgörs.

Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet att lagstiftningen upphävs.

dels att utskottet under mom. 16 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1129 yrkande 7 antar
följande

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1982:1185) om inbetalning på särskilt investeringskonto

Härigenom föreskrivs att lagen (1982:1185) om inbetalning på särskilt investeringskonto skall upphöra att gälla den 1 januari 1985.

Kapitalbeskattning av arbetande kapital (mom. 19)

11. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "Frågan om" och slutar med "behandlade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Frågan om förmögenhetsbeskattning av arbetande kapital i mindre och medelstora företag har under en följd av år varit föremål för uppmärksamhet i olika sammanhang. Den behandlades bl. a. utförligt av företagsskattekommittén i ett år 1981 avlämnat betänkande. Denna kommitté ansåg för sin del den bästa lösningen att komma till rätta med kapitalskatternas negativa effekter på näringslivet vara att helt undanta arbetande kapital i mindre och medelstora företag från förmögenhetsbeskattning. Denna uppfattning delades av en majoritet av de remissinstanser som yttrade sig över utredningsförslaget.

Utskottet anser för sin del att det mot bakgrund av de företagsskattesärpningar – bl. a. i form av kraftigt höjd förmögenhetsskatt och försämrade konsolideringsmöjligheter i andra hänseenden – som riksdagen beslutat under senare tid, finns särskild anledning att nu genomföra företagsskattekommitténs förslag. Proposition i ämnet bör så snart som möjligt föreläggas riksdagen så att bestämmelserna kan tillämpas vid 1986 års taxering.

dels att utskottet under mom. 19 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:301, 1983/84:1129 yrkande 2, 1983/84:1457 yrkande 2, 1983/84:1489 och 1983/84:2032 yrkande 10 samt med anledning av motionerna 1983/84:480, 1983/84:1081, 1983/84:1440 och 1983/84:2155 hos regeringen begär skyndsamt förslag om slopande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital i mindre och medelstora företag i enlighet med vad utskottet anfört.

Produktionsfaktorsskatt (mom. 22)

12. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "Ett i" och slutar med "i motionerna" bort ha följande lydelse:

I en departementspromemoria (Ds Fi 1983:21) har en interdepartemental arbetsgrupp lagt fram förslag om uttagande av en grundavgift om 20 % på sådana inkomster av enskild näringsverksamhet som enligt gällande regler är avgiftsfria.

Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) har med anledning härav i motionerna 1129 och 1457 yrkat att något förslag om breddat underlag för produktionsfaktors-skatten inte föreläggs riksdagen. Innebörden torde vara att enligt motionärernas mening någon produktionsfaktorsskatt över huvud taget inte bör införas. Utskottet biträder denna uppfattning. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 22 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1129 yrkande 1 c och 1983/84:1129 yrkande 1 b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om produktionsfaktorsskatt.

Beredning av (SOU 1983:59) Kreativ finansiering (mom. 23)

13. Stig Josefson (c) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "dessa yrkanden" bort ha följande lydelse:

Betänkandet Kreativ finansiering innehåller åtskilliga förslag som – om de förverkligas – kan väntas få stor betydelse för företagens möjligheter att utvecklas och konsolideras. Utskottet tänker bl. a. på de ökade möjligheterna till lånefinansiering till lägre kostnader. Utskottet finner det angeläget att förslag på grundval av betänkandet föreläggs riksdagen så snart som möjligt, särskilt mot bakgrund av att det slutliga resultatet av företagsskattekommit-téns överväganden i fråga om företagens riskkapital inte torde kunna föreläggas riksdagen ännu på lång tid. Utskottet tillstyrker således motionerna 1129 och 1457 i denna del.

dels att utskottet under mom. 23 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1129 yrkande 1 e som sin mening ger regeringen till känna att betänkandet (SOU 1983/84:59) "Kreativ finansiering" bör beredas med skyndsamhet så att proposition i ämnet kan föreläggas riksdagen om möjligt redan under innevarande höst.

Översyn av vissa skatteregler avseende fåmansföretag m. m. (mom. 24)

14. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "denna fråga" bort ha följande lydelse:

De särskilda bestämmelser i KL som är avsedda att förhindra skatteflykt i fåmansföretag torde åsamka såväl taxeringsmyndigheterna som de skattskyldiga betydande merarbete och besvär. Möjligheterna att i en seriöst bedriven näringsverksamhet genomföra transaktioner för att undgå skatt torde vara mycket begränsade och kan, i takt med att aktiebolagen åläggs att utse kvalificerade revisorer, väntas minska ytterligare. Utskottet anser sig därför böra biträda yrkandet i motion 1129 att företagsskattekommittén genom tilläggsdirektiv får i uppdrag att se över de särskilda skattereglerna i fråga om fåmansföretag.

Utskottet anser också att det finns vägande skäl för att se över de skattemässiga reglerna för kapitalförluster. En sådan översyn bör lämpligen ske inom ramen för företagsskattekommitténs arbete.

Vad utskottet anfört i detta avsnitt bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 24 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1129 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om fåmansföretag och om de skattemässiga reglerna rörande kapitalförlust.

Särskilda yttranden**Aktieköp mellan företag m. m. (mom. 1)**

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anför:

I likhet med majoriteten anser vi det vara angeläget att skattereglerna är så utformade att de inte försvårar en rationell företagsutveckling. Vi anser också att lagstiftningen i sin nuvarande utformning i huvudsak tillgodoser sitt syfte att underlätta önskvärda strukturrationaliseringar inom näringslivet. Om det vid en eventuell översyn av bestämmelserna skulle visa sig motiverat att göra någon ändring i dessa är det enligt vår uppfattning ett oavvisligt krav att det sker på ett sådant sätt att syftet med lagstiftningen inte äventyras.

Lagernedskrivning (mom. 2)

2. Kjell Johansson (fp) anför:

Folkpartiet ställde sig positivt till förra höstens riksdagsbeslut bl. a. därför att en begränsning av lagernedskrivningarna kan väntas medföra en ökad rörlighet av kapitalet. Samtidigt underströks från vårt håll angelägenheten av att förändringarna genomfördes på ett sådant sätt att påfrestningarna till följd av den försämrade lagernedskrivningen motverkades och helst neutraliserades.

Fp vidhåller denna uppfattning. Begränsningen i lagernedskrivningarna bör sålunda uteslutande gälla i fråga om skattskyldiga som får ta del av sänkningen av bolagsskattesatsen och dessutom genomföras successivt under en femårsperiod.

Jag förutsätter att förslag av den innebörden så snart som möjligt föreläggs riksdagen.

Bolagsskatten (mom. 4)

3. Knut Wachtmeister (m), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m) och Karl Björzén (m) anför:

Bred politisk enighet torde råda om angelägenheten av att på olika sätt främja företagens möjligheter att anskaffa riskkapital. Trots att regeringen av olika uttalanden att döma gör samma bedömning har den med riksdagsmajoritetens hjälp under senare tid genomfört en rad åtgärder som haft rakt motsatt effekt. Utskottet tänker i sammanhanget på den kraftigt skärpta förmögenhetsskatten, sloandet av skattereduktionen för aktieutdelningar, den skärpta realisationsskatten och den särskilda omsättningsskatten på aktier, tvångsavsättningen till konton i riksbanken och vinstdelningsskatten.

Mot den angivna bakgrunden anser vi moderater det särskilt angeläget att man snarast möjligt fattar beslut om ett avskaffande av dubbelbeskattningen av bolagsvinster.

Avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare (mom. 7)

4. Knut Wachtmeister (m), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anför:

I likhet med reservanternas i reservation 4 anser vi att egenföretagarna bör komma i åtnjutande av en skattelättnad motsvarande den som numera gäller för löntagare. Vi har inte tagit ställning till hur en sådan bör vara närmare utformad men förutsätter, mot bakgrund av riksdagens tidigare uttalanden och företagsskattekommitténs nyligen avlämnade förslag till beskattning av näringsidkare enligt en staketmodell, att regeringen utan onödigt dröjsmål lägger fram förslag om ett avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare.

Etableringskonto (mom. 9)

5. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Karl-Anders Petersson (c) anför:

Skatteutskottet förordade redan på våren 1981 att frågan om etableringskonto för blivande egenföretagare gjordes till föremål för en allsidig och förutsättningslös prövning inom företagsskattekommittén. Utskottet är medvetet om att kommitténs utredningsuppdrag är mycket omfattande men förutsätter att kommittén så snart som möjligt prövar den i motionerna 559 och 1470 aktualiserade frågan om skattefritt sparande för företagsetablering. Yrkandet i dessa motioner ligger också i linje med ett av centerpartiet i särskild motion framfört krav om rätt till skattereduktion med viss procent av medel som avsätts till privata investeringskonton (nyetableringskonton).

Innehåll

Sammanfattning	1
Motionerna	2
Gällande rätt, frågornas tidigare behandling, m. m.	6
Aktieköp mellan företag m. m.	6
Avskrivningsregler m. m.	7
Villkorat aktieägartillskott	7
Gottgörelse ur pensionsstiftelse	8
Avgiftsfritt belopp för egenföretagare	8
Fondavsättning	9
Försäkringskostnader	9
Avgift till arbetsgivarorganisation	10
FoU-avdraget	11
Representation	12
Ekonomiskt stöd till kulturlivet	13
Särskilt investeringskonto	14
Inspråktagande av investeringsfond	14
Beskattningsort	14
Kapitalbeskattning	15
Företagsskattekommittén	16
Utredningen angående de små och medelstora företagens finan- siella situation	17
Utskottet	
Aktieköp mellan företag m. m.	17
Avskrivningsregler m. m.	19
Villkorat aktieägartillskott	20
Gottgörelse ur pensionsstiftelse	20
Avgiftsfritt belopp för egenföretagare	21
Fondavsättning	22
Försäkringskostnader	23
Avgift till arbetsgivarorganisation	23
FoU-avdraget	24
Representation	24
Ekonomiskt stöd till kulturlivet	25
Särskilt investeringskonto	25
Inspråktagande av investeringsfond	25
Beskattningsort	26
Kapitalbeskattning	27
Övriga yrkanden	28
Hemställan	29

Reservationer

Lagernedskrivning	31
Bolagsskatten	32
Avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare	33
Trygghetsfonder	33
Egenföretagares pensionsförsäkringspremier	34
Kompanjonsförsäkringar	34
Avgift till arbetsgivarorganisation	35
FoU-avdraget	35
Särskilt investeringskonto	36
Kapitalbeskattning av arbetande kapital	37
Produktionsfaktorsskatt	38
Beredning av (SOU 1983:59) Kreativ finansiering	38
Översyn av vissa skatteregler avseende fåmansföretag m. m.	39

Särskilda yttranden

Aktieköp mellan företag m. m.	39
Lagernedskrivning	40
Bolagsskatten	40
Avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare	40
Etableringskonto	41

